

© כל הזכויות שמורות למכון התורה והארץ | כפר דרום | שבי דרום ת"ו
www.toraland.org.il | machon@toraland.org.il | 086847325

בשיתוף המשרד להשכלה גבוהה ומשלימה האגף לתרבות יהודית

כתיבה: מירב מגני

עריכה לשונית: יונית פרידלר

עיצוב גרפי, איורים ועימוד: דפני זיוון | dafnezivan.com

הקדמה:

עבור ילדי הגן שנה זו היא שנת השמיטה הראשונה בחייהם.

עלינו הגננות מוטלת המשימה הנפלאה להפגיש את הילדים בפעם הראשונה עם שנה מיוחדת זו וללמד אותם את הערכים החשובים הבאים לידי ביטוי בקיום המצווה ואף את ההלכות הרלוונטיות בחיי היום-יום - והכול בדרך מהנה ומסקרנת.

בספר משלי ג, ו נאמר: "בכל דרכיך דעהו..." - בכל דבר ודבר אנו נדרשים לחפש את קרבת ה'. בכל מצווה נעצים את הקשר שלנו עם בורא עולם, וכך גם במצוות השמיטה.

מצוות השמיטה מזמנת לנו דרכי התקשרות אל ריבוננו של עולם. באמצעות קיום המצווה נוכל לחוש את קרבת ה' ואהבתו, נוכל להיות אנשים מאמינים ובוטחים, עמלים בתורה ואנשי חסד.

בחוברת שלפניכם יש שש יחידות לימוד. כל יחידה בנויה מסיפור בהמשכים ולאחריו הצעות לשיח, רעיונות להפעלה ולימוד הלכה. אנו מציעים לפרוס כל יחידה על פני שבוע ויותר, לפי קצב הלמידה בגן.

ביחידה 1 - "מה השתנה בזאת השנה?" - נכיר לילדים את המצווה המיוחדת ונעמוד על ההבדלים בין שנת השמיטה לשנה רגילה.

ביחידה 2 - "כל הארץ של הקב"ה" - נתקשר לבורא עולם דרך ההכרה שהארץ של ה' וכל ההצלחה ממנו, ונפתח בתוכנו את מידת הענווה.

ביחידה 3 - "חסד ונתינה" - נתקשר לבורא עולם בקיום מצוות הצדקה והחסד.

ביחידה 4 - "ביטחון בה" - נתקשר לבורא עולם מתוך ההכרה שהוא זן ומכלכל, משגיח ודואג.

ביחידה 5 - "שנה שכולה תורה" - נתקשר לבורא עולם דרך לימוד התורה, שהיא דבר ה'.

ביחידה 6 - "קדושת שביעית" - נתקשר לבורא עולם באמצעות בירור ערך קדושת פירות שביעית ומושג הקדושה בכלל.

אנו תקווה שנצליח להנחיל את ערכי השמיטה בליבם של ילדי ישראל ובכלל.

יחידה 1 - מה השתנה בזאת השנה?

ביחידה זו נציג את נושא השמיטה ונעמוד על ההבדלים בין שנה רגילה לשנת שמיטה.

מטרות:

- הילדים יכירו את המושג "שנת שמיטה" וידעו שהשנה היא שנת שמיטה.
- הילדים ילמדו את ההבדלים בין שנה רגילה לשנת השמיטה.

שימו לב!

לערכה מצורפות דמויות מהסיפור. ביחידה זו יש להשתמש בדמויות השייכות לפרק 1.

סיפור

פרק 1 - מה השתנה בזאת השנה?

.....

סוף-סוף הגיע יום שלישי, היום המיוחד. זמרת ואני כל כך צפינו לו. היום בצוקהרים, מיד כשנחזור מהגן, אמא תסיע אותנו למושב לביתם של סבא וסבתא. אנחנו נשאר לבלות שם כל היום עד מחר, יום רביעי בצוקהרים.

בְּזִמְנֵן הַזֶּה אָמַא תְּהִיָּה בְּהַשְׁתַּלְמוּת מְטַעַם הָעֲבוּדָה שְׁלָהּ (אֲנִי לֹא יוֹדַע מָה זֶה הַשְׁתַּלְמוּת אֲבָל זֶה כְּנִרְאָה מְשֻׁהוּ חָשׁוּב מְאֹד) וְאַבָּא יְהִיָּה בַּמְלוּאִים (לְאַבָּא יֵשׁ תַּפְקִיד חָשׁוּב בְּצָבָא). בְּקִצּוֹר, הֵם יְהִיוּ עֲסוּקִים מְאֹד וְאַנְחֵנוּ נִכְיָי!

אוּפִס, כְּמַעַט שְׁכַחְתִּי לְסַפֵּר לָכֶם, קוֹרְאִים לִי אֲסִיף וְאַנִי כְּמַעַט בֶּן שֵׁשׁ וְלוּמֵד בְּגַן חוּבָה שֶׁל הַגְּנֻנָת רֵוּחָמָה, וְאַחוּתִי זְמֶרֶת כְּמַעַט בֵּת חָמֵשׁ וְהִיא בְּגַן טְרוֹם-חוּבָה שֶׁל הַגְּנֻנָת אוֹרָה. אֲנַחְנוּ גָּרִים בְּעִיר רְחוּבוֹת בְּבִנְיָן רַב-קוֹמוֹת, וְכָל כֶּף אוֹהֲבִים לְלַכֵּת לְמוֹשֵׁב.

”אֲנִי אוֹהֵב לְטַיֵּל בְּתוֹךְ פְּרִידִס הַתְּפוּזִים שֶׁל סַבָּא, לְהִקְשִׁיב לְשִׁקֵּט הַנְּעִים, רַק שֵׁם אֲנִי מְצָלִיחַ לְשִׁמְעַ אֶת צִיּוֹן הַצְּפוּרִים...” אָמַרְתִּי לְזְמֶרֶת בְּזִמְנֵן שֶׁהִתְאַרְגְּנוּ לְנִסְיָעָה.

”נוּ בְּטַח, אֵיךְ אֶפְשָׁר לְשִׁמְעַ צְפוּרִים בְּרְחוּב הַסּוּאָן שְׁלָנוּ, בְּמִקּוֹם צִיּוֹצִים אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים צְפִירוֹת שֶׁל מְכוֹנִיּוֹת” אָמְרָה זְמֶרֶת, וְאַחַר כֵּן הוֹסִיפָה: ”אֲנִי אוֹהֶבֶת אֶת הָרוּחַ הַנְּעִימָה וּבְמִיחָד אֶת הַטַּעַם הַמְתוֹק שֶׁל הַפְּרוֹת.”

”וְאַנִי אוֹהֵב לְהִתְבוּנֵן בְּסַבָּא עוֹבֵד בַּפְּרִידִס, גּוֹזֵם, עוֹדֵר וּמְשִׁקָּה, וְכַמוּבָן אֲנִי אוֹהֵב לְעֶזֶר לוֹ” אָמַרְתִּי.

”וְאַנִי אוֹהֶבֶת לְלַקֵּק אֶת רִיבֵת הַתְּפוּזִים הַמְתוֹקָה שֶׁסִּבְתָּא מְכִינָה...”

”וְאַנִי רַק בְּקִשְׁתִּי שֶׁתְּתַאֲרְגְּנוּ מֵהֵרָ! יִרְזָה אוֹתְנוּ אָמַא וְהוֹשִׁיטָה לְכָל אֶחָד מֵאַתְּנוּ כוֹבַע וּבְקִבוּק מִים וְכַמוּבָן בְּדִקָּה בְּתוֹךְ הַתִּיקִים שְׁלָנוּ שֶׁלֹּא שְׁכַחְנוּ פִּיגְמָה וּמְבַרְשֵׁת שְׁנַיִם, וְהוֹפּ - יְצָאנוּ מֵהַבַּיִת וְהִתְיַשְׁבְּנוּ בְּמְכוֹנִית הָאֲדָמָה שֶׁל אָמַא.

”קְדִימָה, אִמָּא, תַּעֲקֹפִי אֶת הַמְּכֹנִיּוֹת כְּמוֹ אֲבָא” קָרָאתִי.

”זֶה מְסַכֵּן לַעֲקוֹף עֲכָשׁוּ” אָמְרָה זְמֵרֵת.

”נו, אִמָּא, לָמָּה אֶתְּ לֹא נוֹסַעֵת?” הַפַּעַם הִיָּתָה זֹו זְמֵרֵת שֶׁדִּרְבְּנָה אֶת אִמָּא לְמַהֵר.

”אֶתְּ לֹא רוֹאָה שֵׁישׁ רַמְזוֹר אָדָם?” עֲנִיתִי בְּמִקּוֹם אִמָּא.

בְּסוֹף הַגְּעֵנוּ לְמוֹשֵׁב וְהִתְגַּלְגַּלְנוּ כְּמוֹ כְּדוֹר מֵהַמְּכֹנִיּוֹת הַחוּצָה יַחַד עִם הַתִּיקִים, מִמְּהָרִים אֶל שַׁעַר הַפְּרִדָּס שֶׁעַל יַד בֵּיתָם שֶׁל סָבָא וְסִבְתָּא. מִרֵב הַתְּרַגְּשׁוֹת כְּמַעַט שֶׁכִּחַנּוּ לְנוֹפֵף לְאִמָּא לְשָׁלוֹם.

פְּתֵאוֹם נֶעְצְרָנוּ. מָה זֶה? מָה קוֹרָה כָּאן? אַף פַּעַם לֹא רָאִינוּ דְּבָר כָּזֶה.

שַׁעַר הַפְּרִדָּס הָיָה פְּתוּחַ. בֵּין הָעֵצִים הִסְתוּבְּבוּ יְלָדִים קְטַנִּים וְגְדוֹלִים, אֲבוֹת וְאִמָּהוֹת. כָּל מִינֵי אֲנָשִׁים זָרִים שָׁלֵא הִכְרָנוּ.

”הֵם קוֹטְפִים תַּפּוּזִים מֵהַפְּרִדָּס שֶׁל סָבָא” אָמְרָתִי בְּדֹאָגָה.

”הֵם אוֹכְלִים וְצוֹחֲקִים וְנִהְנִים, תִּקְּךָ לֹא יִשְׁאַרוּ פִּרוֹת עַל הָעֵצִים” אָמְרָה זְמֵרֵת בְּבִהָלָה.

”מִי הִרְשָׁה לָהֶם לְהַכְּנִס לְכָאן?!” שֶׁאַלְנוּ יַחַד.

קָרָאנוּ בְּקוֹל: ”סָבָא! סָבָא!” וְהִתְרוֹצְצָנוּ בֵּין הָעֵצִים וּבֵין הָאֲנָשִׁים הַרְבִּים שֶׁהִסְתוּבְּבוּ בְּפְרִדָּס. יָדַעְנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ חִיָּבִים לְמַצֵּא אֶת סָבָא.

”הוּא מְכָרַח לְהִיּוֹת כָּאן, לְגַזֵּם אֶת הָעֵצִים, לַעֲדוֹר אֶת הַקּוֹצִים, לְקַטֵּף אֶת הַפִּרוֹת. אֵיפֹה הוּא?” אָמְרָתִי וְקוֹלִי רַעַד.

”אוּלֵי הוּא חוֹלָה וְשׁוֹכֵב בַּמַּטָּה? וְאוּלֵי בְּגַלְל זֶה כָּל אֶחָד עוֹשֶׂה כָּאן

מה שֶׁהוּא רוֹצֵה כְּאֵלוּ זֶה הַפְּרִידִס שְׁלוֹ? " אֲמָרָה זְמֵרַת בְּכַעֲס.
"בוֹאֵי נְרוּץ לְבֵיתֶם שֶׁל סַבָּא וְסַבְתָּא וְנִבְדֹּק מָה קוֹרָה" הִצְעָתִי. רִצְנוּ
מֵהָר, הֵכִי מֵהָר שְׂרַק יִכְלְנוּ.

"מִי שָׁם?" נִשְׁמַע קוֹלָה הָרֶךְ שֶׁל סַבְתָּא. "הוּ, הַגְּעַתְּם סוּף-סוּף
מֵתוּקִים שְׁלִי? בּוֹאוּ, הַכְּנִסוּ..."
נִכְנְסֵנוּ פְּנִימָה. כַּנְרָאָה שֶׁהַפְּנִים שְׁלָנוּ הָיוּ כָּל כָּף מִיִּזְעוֹת וּמִדְּאָגוֹת,
כִּי סַבְתָּא הִבִּיטָה בָּנוּ בְּמַבְט מְבֹהָל.

"סַבְתָּא, סַבְתָּא, אֵיפֹה סַבָּא? לָמָּה הוּא לֹא בַּפְּרִידִס? וְלָמָּה...?" לִפְתַּע
הִבְחִינוּ בְּסַבָּא מִבֵּיט בָּנוּ וּמַחֲיָה. הוּא יָשַׁב בְּרֹאשׁ הַשְּׁלֶחָן וְלָמַד מֵתוֹךְ
הַחֶמֶשׁ. בְּמִקוֹם בְּגֵדֵי עֲבוּדָה הוּא לָבַשׁ חֻלְצָה לְבָנָה.
"אוּלַי סַבָּא חוֹשֵׁב שֶׁהַיּוֹם שַׁבָּת" לַחֲשָׁה לִי זְמֵרַת.

"בוֹאוּ חֲבִיבֵי, שַׁבָּת הָאֶרֶץ שְׁלוֹם" אָמַר סַבָּא, וְהִזְמִין אוֹתָנוּ לְשַׁבָּת
לְיָדוֹ.

הַיּוֹם יוֹם שְׁלִישִׁי, עַל מָה סַבָּא מְדַבֵּר? חַשְׁבָּתִי.

"תָּנוּ לִי לְהִצִּיץ אֶל תוֹךְ הָרֹאשׁ שְׁלַכְּם וְלִקְרֹא אֶת כָּל הַשְּׂאֵלוֹת שְׁיִשׁ
לְכֶם בְּרֹאשׁ. אֲבָל קִדְּם לְהוֹרִיד כּוֹבְעִים, כִּדֵי שְׂאֲנֵי אֲמַצָּא אֶת כָּל
הַשְּׂאֵלוֹת וְאֶף שְׂאֵלָה לֹא תִבְרַח לִי, חָה חָה חָה" צָחַק סַבָּא מִהַבְּדִיחָה.

"קִדְּם יִשְׁתּוּ הַיְלָדִים מִיֵּץ תַּפּוּזִים קָר. נוּ, גִּדְלָהּ, אֲתָה לֹא רוֹצָה כַּמָּה
שְׁהִים אֲדָמִים?" אֲמָרָה סַבְתָּא וּמִזְגָּה מִיֵּץ אֶל כּוֹסוֹת זְכוּכִית גְּדוֹלוֹת.

"בְּסִדֵּר, בְּסִדֵּר, שׁוֹשְׁנָה. קִדְּם יִשְׁתּוּ" עָנָה לָהּ סַבָּא בְּנִחַת.

שְׁתִּיתִי כַּמָּה לְגִימוֹת וְהִנַּחְתִּי אֶת הַכּוֹס עַל הַשְּׁלֶחָן.

”שיתתה את המיץ עד הסוף בלי להשאיר אפילו טפה” הורה לי סבא.
 מה קורה כאן? סבא אף פעם לא מכריח לגמור את השתיה או
 האכל, התפלאתי.

נאלצתי לשתות את כל המיץ עד הטפה האחרונה, בדייק כמו
 שבקש סבא.

לזמרת היתה קל יותר. היא אוהבת מיץ תפוזים ושתתה את הכל
 כמעט בלגימה אחת.

”כל כך הרבה שאלות מתרוצצות לכם בראש, מה?” אמר סבא וחיך.
 חיוך גדול. “למה אני לא עובד בפרדס? ולמה נכנסו לפרדס שלי
 כל כך הרבה אנשים? ולמה כלם קטפו את הפרות מהעצים ואכלו
 בהנאה, במקום לקנות אותם ממני? ולמה אני מקפיד שתשתו את
 המיץ עד הסוף ולא תשאירו אף טפה?”

”נו, סבא, באמת למה?” קראנו יחד.

סבא חיך חיוך מסתורי, אף לא ענה דבר.

הצעות לשיח:

- אסיף וזמרת ראו דברים משונים בפרדס של סבא גדליה. במה היה שונה הביקור הזה מביקורים אחרים?
- נחדד את השינויים בפרדס (סבא לא עובד, כולם קוטפים בלי

רשות ואוכלים) והשינויים בבית (סבא יושב ולומד בחולצה לבנה, מקפיד שישתו את המיץ עד תום).

- מה לדעתכם היה סבא עונה על השאלות של אסיף וזמרת? (נחזור על השאלות)
- נכיר לילדים את השנה המיוחדת - 'שנת השמיטה'. בכל שנה שביעית הארץ שובתת ולא עובדים באדמה. בשנה זו הפירות שייכים לכולם.

הצעות ללימוד ולפעילויות :

1. הכרת המספרים מ-1 עד 7.
2. סידור מספרי מ-1 עד 7, בסדר עולה ויורד.
3. משחק 'בום שמיטה' - נספור בקול רם מ-1 עד 7, מ-3 עד 7 וכך הלאה, אך במקום לומר 7 נאמר 'שמיטה'. מי שמתבלבל יוצא מהמשחק.
4. מצא את ההבדלים (בין חפצים בגן / צורות גאומטריות וכדומה), בעקבות ההבדל בין שנת השמיטה לשנה רגילה.

אסיף וזמרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

איסור שתילה וזריעה בשביעית ואיסור השקיה, ניכוש וסיקול כמו בכל שנה, אלא לצורך קיום העץ:

.....

אסיף למד שבשנת השמיטה לא שותלים ולא זורעים.
גם לא זומרים, כלומר לא מורידים ענפים כדי שהעץ יצמח טוב יותר.

את כל השתילים והזרעים שותלים בשנה השישית, עד ט"ו באב.
זמרת למדה שחכמים גזרו בנוסף לא להשקות כרגיל, לא לנכש עשבים מהשורש, לא לסקל אבנים ולא לזבל את האדמה.

אסיף וזמרת דאגו מאוד. הם חששו שהעצים בפרדס של סבא ייבלו וימותו בשנת השמיטה.

סבא הרגיע אותם והסביר: "אין מה לחשוש - מותר לעשות מלאכות כדי שהעצים לא ימותו. לכן נשקה במידה הנכונה ונקצוץ את העשבים שמפריעים לעץ לחיות".

הצעות ללימוד ולפעילויות:

- נחזור בליווי האיורים על הפעולות האסורות בשמיטה ועל אלו המותרות כדי למנוע מהעץ למות.
- אם יש בחצר הגן עצים, ננחה את הילדים להשקות במידה הנכונה לפי הצורך כדי לקיים את הצמחים.

יחידה 2 - כל הארץ של הקב"ה

בספר החינוך מובא אחד הטעמים לקיום מצוות שמיטה: "כדי שיזכור האדם כי הארץ שמוציאה אליו הפירות... לא בכוחה וסגולתה תוציא אותם, כי יש אדון עליה ועל אדוניה" (החינוך מצווה פ"ד).

דווקא לעובד אדמה, המצליח ליצור דבר חדש שלא היה מעולם, יש חשש שבראותו את יבולו יאמר "כִּחִי וְעֵצָם יְדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה". באה התורה ומצווה כי האדם יפקיר את אדמתו בשנה השביעית, וזאת כדי להראות שהארץ איננה שלו, אלא שייכת לריבון העולמים.

ציווי זה ממחיש גם שהארץ איננה נותנת את יבולה בעצמה, אלא מברכת ה'.

מהיסוד "כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ" נלמד שכל ההצלחות שלנו באות מכוחו של בורא עולם.

רעיון השמיטה דומה לשבת - כשם שבשבת האדם עובד שישה ימים וביום השביעי שובת, כך גם בשמיטה - האדם עובד שש שנים ובשנה השביעית שובת. על ידי כך האדם מראה כי העולם נברא בידי הקב"ה והארץ שייכת לו.

ההלכות הממחישות עיקרון זה:

הפקרת היבול - האדם אינו הבעלים על הארץ.

הפסקת העבודה - לחזק את התחושה שלא האדם יוצר את היבול.

איסור הפסד פירות שביעית, איסור השלכתם לפח כרגיל - מעבר

לכך שיש בפירות קדושה, ניתן להסביר שהפירות אינם שייכים לי ולכן אין לי רשות לקלקלם. כמו אדם השוכר חפץ או מקבלו בהשאלה - הוא רשאי להשתמש בו, אך להרוס רשאי רק הבעלים, שכן כל אדם שקלקל ישלם על הנזק, למעט הבעלים.

מטרות

-
- הילדים ילמדו שארץ ישראל שייכת לה'.
  - הילדים יפנימו שהברכה וההצלחה באה מה'.
  - הילדים ילמדו על ההקבלה בין השבת לשבת הארץ.

שימו לב: לערכה מצורפות דמויות מהסיפור. כעת נוסיף שתי דמויות חדשות.

פרק 2 - למי באמת שִׁין הַפְּרִדָּס שֶׁל סָבָא גְדֻלָּיה?

(הגגנת תחזור בקצרה על תוכן סיפור הפתיחה מיחידה 1 - אסיף וזמרת מגיעים לביקור אצל סבא וסבתא במושב. בדרכם לפרדס הם מבחינים בהמון אנשים שמסתובבים בפרדס של סבא, קוטפים ואוכלים מהפירות. לאסיף וזמרת יש הרבה שאלות - הגגנת תחזור עם הילדים על השאלות: למה סבא לא עובד בפרדס? ולמה נכנסו לפרדס שלו כל כך הרבה אנשים? ולמה כולם קטפו את הפירות מהעצים ואכלו בהנאה, במקום לקנות אותם מסבא? ולמה סבא מקפיד שישתו את המיץ עד הסוף ולא ישאירו אף טיפה?)

.....

”מתוקים שלי, לכו בבקשה לפרדים וקטפו לי עשורה תפוזים בשלים” בקשה סבתא והוסיפה ”באותה ההזדמנות תוכלו להסתובב קצת, לנשם אויר של ערב”.

רצנו לפרדים, והשאלות הרבות עדין התרוצצו לנו בראש.

הפעם הפרדים היה ריק מאדם. רוח קרירה נשבה ולטפה את פנינו. התישבתי לנוח על אחד העצים ועקבתי בעיני אחר הצפורים שקפצו מעץ לעץ. כמה אני אוהב להקשיב לציוץ הצפורים. זמרת התישבה לידי וקלפה תפוז.

”מה קרה לסבא? למה הוא לא עובד בפרדים כמו תמיד, קוטף את הפרות ומוכר... למה הוא מרשה לכלם להכנס לפרדים שלו?” תממה זמרת.

”ולמה הוא חושב שהיום שבת? ולמה יש לו חיוך מסתורי במקום תשובות?” השבתי לה בעוד שאלות.

”שלום לכם ילדים חביבים” נשמע לפתע קול מאחורינו. איש זקן וגבו כפוף קרב אלינו. פניו היו עטופות בצעיף. הוא קטף לעצמו תפוז והתישב על אבן גדולה שהיתה מנחת לצידנו.

”אתה יודע שהתפוזים האלו של סבא שלי? אתה צריך לבקש ממנו רשות” אמרתי לו.

”אז אתם הנכדים של גדליה... נעים מאוד, שמי ראובן” צחק הזקן. “הצחוק שלו מזכיר לי צחוק של מישהו שאני מכירה” לחשה לעברי זמרת.

”אני חושב שכל הזקנים צוחקים אותו הדבר” ענית לי בשקט, שלא ישמע.

”בואו אתי ואראה לכם שהפרדים בכלל לא של סבא שלכם”, אמר ראובן.

”מה? מה זאת אומרת? למה אתה אומר את זה?” קראנו לעברו. הרגשתי כעס ועלבון. מי האיש המוזר הזה שיחליט שהפרדים לא של סבא שלנו? אך בכל זאת הלכנו בעקבותיו, סקרנים לראות מה הוא רוצה להראות לנו.

ראובן הוביל אותנו בין שורות העצים עד שהגענו סמוך לשער.

”הביטו” אמר. “אתם רואים את השלט? קראו מה כתוב עליו”.

”אנחנו ילדים בגן ולא יודעים לקרא” אמרה זמרת.

”אז אני אקרא לכם” אמר ראובן, והחל קורא:

אני לא עובד בפרדים כי השנה שבת הארץ

הפרות שייכים לכלם - כי הארץ של ה’!

מתר לכם לקטף כדי לאכל ולא כדי למכר את הפרות.

לא לשכח לאכל את הפרי עד הסוף ולשתות את המיץ של הפרי עד הסוף, כי הפרות של ה’ ואסור לקלקל משהו שאינו שלך.

הפרות בשנה זו קדושים! את הקלפות והגרעינים יש לעטף בשקית ורק אחר כך להשליכם לפח.

באהבה גדולה.

”יש שנים סבא גדלה עובד בפרדים ומרויח כסף ממכירת הפרות ובשנה השביעית - שבת הארץ! סבא גדלה מודיע לכלם: ‘הארץ לא שלי. הארץ של ה’. גם הפרדים והפרות של ה’. כל מה שיש לי הוא בזכות הברכה של ה’ ולא בזכותי’, הבנתם?” שאל ראובן.

”אני חושבת שאני מתחילה להבין” קראה זמרת בהתפעלות. ”כמו

שֵׁשׁ שָׁנָה יָמִים בְּשָׁבוּעַ, שְׁבָעָה עֹבְדִים אוֹ לֹמְדִים וְהוֹלְכִים לַגֶּן
וְאֵז מַגִּיעָה הַשָּׁבֶת, יוֹם מְנוּחָה וְקִדְשָׁה, יוֹם מִיְחָד לַה' - כִּן יֵשׁ
שָׁבֶת לְאָרֶץ. שֵׁשׁ שָׁנִים עֹבְדִים, וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית מְנוּחָה לְאָרֶץ
וְלַחֲקָלָאִים, וְכִן כָּלֵם רוֹאִים וּמְבִינִים שֶׁה' בָּרָא אֶת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ
שִׁיכַת לוֹ”.

”לִכֵּן סָבָא לֹא עֶבֶד בַּפְּרִדִּים, וְלִכֵּן הוּא בִּרְךְ אוֹתָנוּ בְּשָׁבֶת הָאָרֶץ
שְׁלוֹם וְלֹא 'שְׁלוֹם' כְּרָגִיל” הַתְּלַהֲבֵתִי.

”אַתֶּם יְלָדִים נְבוֹנִים מְאוֹד” חִיָּה רְאוּבֵן, וְהוֹסִיף: ”תֵּאָרוּ לָכֶם שְׁסָבָא
גְדֻלָּה אוֹ כָּל חֲקָלָאִי אַחַר לֹא הָיָה נַח אֵף פַּעַם מֵעֲבוּדַת הַשָּׂדֶה. הוּא
הָיָה מְרַגֵּשׁ שֶׁהָאָרֶץ שְׁלוֹ, הוּא הָיָה בְּטוּחַ שָׂרֵק מִפְּנֵי שֶׁהוּא חֲרוּץ
וּמְכֻשָׁר הוּא מְצָלִיחַ לְהוֹצִיא מִהָאָרֶץ פְּרוֹת מְשֻׁבָּחִים. וְאֵז חָלִילָה
הוּא הָיָה עָלוּל לְהִתְגָּאוֹת וְלִשְׁכַח בְּזָכוֹת מִי הַבְּרָכָה. וְעַכְשָׁו, יְלָדִים
טוֹבִים, קִטְפוּ נָא לִי עוֹד תַּפּוּז אַחַד לְפָנַי שֶׁאֵלֶךְ לְדַרְכֵי” בִּקְשׁ רְאוּבֵן.

”הַשָּׁנָה הַפְּרוֹת שִׁיכִים לַה' - נִקְטֵף לָךְ בְּשִׁמְחָה” אָמְרָה זְמֵרַת.

חֲזַרְנוּ אֶל תּוֹךְ הַפְּרִדִּים, קִטְפָנוּ תַּפּוּז נוֹסֵף לְרְאוּבֵן וְעוֹד עֲשֵׂרָה
תַּפּוּזִים לְסִבְתָּא. כְּשִׁסְיָמְנוּ שִׁבְנוּ אֶל הַזֵּקֵן אָבֵל הוּא לֹא הָיָה שָׁם
עוֹד.

לָאן הוּא נִעְעֵלִים?

”אוּלַי הוּא הִתְעַיַף מִלְחֲכוֹת לָנוּ וְהִחְלִיט לְקַטֵּף בְּעֶצְמוֹ?” שֶׁאֵלָה
זְמֵרַת.

”בוֹאִי נְחַפֵּשׁ אוֹתוֹ בֵּין הָעֵצִים” הִצְעֵתִי.

”אָבֵל הַשְּׁמֶשׁ תִּכְרַף תִּשְׁקַע וְסִבְתָּא מִמִּתִּינָה לַתַּפּוּזִים שְׁלָה” אָמְרָה
זְמֵרַת.

עֲמַדְנוּ בַּמְּקוֹם וְלֹא יִדְעָנוּ מָה לְהַחְלִיט.

”שְׁלוֹם לָכֶם, יְלָדִים טוֹבִים, הֵתוּכְלוּ לַעֲזֹר? ” אִשָּׁה מְבַגֶּרֶת לְבוּשָׁה
בְּשִׁמְלָה אֲדָמָה וְעֵטוּפָה בְּצַעֲרֶיךָ קָרְבָּה אֵלֵינוּ.
אוּלַי גַּם הִיא מְחַפֶּשֶׁת אֶת רְאוּבֵן? מָה הִיא צְרִיכָה?

הצעות לשיח:

- מדוע ראובן אומר לילדים שהפרדס לא של סבא גדליה?
- של מי הפרדס?
- מה מיוחד בשנת השמיטה?
- מה מיוחד בארץ ישראל מכל הארצות?
- מה זה 'שבת הארץ'? במה דומה השמיטה לשבת?
- מדוע צריכים לאכול את כל הפרי בשנת השמיטה?
- המשיכו את הסיפור - האישה מבקשת עזרה, הילדים לא יודעים מה להחליט. מה הם יעשו?

הצעות ללימוד ולפעילות

- השמיטה מלמדת שהארץ של ה'. נתבונן בסביבה שלנו: מה ברא ה'? מה עוד של ה'?
- ה' נתן לנו כישרונות והצלחה - גם ההצלחות שלנו מה'.
- במה אנחנו טובים? מה אנחנו יודעים לעשות? תודה ה' על מה שנתת לנו.

ברכות הנהנין: כשאנו מברכים על האוכל אנו מבקשים רשות מה' ליהנות ממה שנתן לנו, ולבסוף אומרים תודה. נלמד מה מברכים על כל מאכל ואת סדר הברכות - מג"ע א"ש (מזונות, גפן, עץ, אדמה, שהכול).

- נקיים בגן סעודת אמנים - מביאים מאכלים מכל סוגי הברכות, מברכים לפי הסדר, אוכלים ומודים לה'.
- הכנת שלט 'הפקר' עבור העצים בגן או בסביבתו.
- הכישרון שלי: נעמיד מוקדי הפעלה שונים: ציור/פיסול/ בנייה בלגו/ פאזלים/הצגה בתיאטרון בובות וכדומה. נבקש מכל ילד לבחור תחום וליצור (תהליך של כמה ימים). התלמידים יציגו את כישרונותיהם ויספרו מי נתן להם את הכוח להצליח.
- השבת: נרחיב בנושא השבת. ההבדל בינה לבין ששת ימי המעשה. בשמיטה הארץ נחה. נכין יצירה לכבוד שבת הארץ - סלסלת פירות שעליה כתוב 'שבת הארץ שלום'.
- נעודד את הילדים לספר את הסיפור באמצעות הדמויות הנלוות.

אסיף וזימרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

איסור לבצור ולזמור והמצווה לקטוף בשינוי:

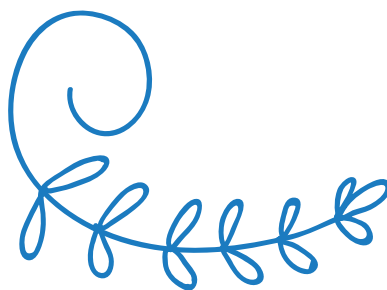
אסיף למד שבשנת השמיטה אסור לבצור ולקצור.

אסיף לא הבין, אם אסור לבצור ולקצור איך נאכל מהפירות. מה? נקרב את הפה לפרי שעל העץ ונאכל?

סבא צחק והסביר שהאיסור הוא לבצור ולקצור כמו בעל הבית , אבל מותר לקצור כמו אורח שלוקח לעצמו קצת.
מי שבוצר וקוצר בכמות גדולה מראה שהאדמה שלו . אבל בכמות קטנה המספיקה למשפחה לכמה ימים - מותר.

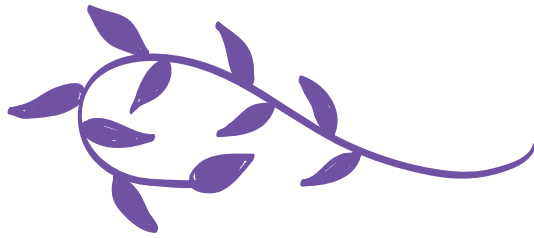
הצעות ללימוד ופעילות

- נחפש בקרבת הגן צמחים הקדושים בקדושת שביעית כמו עלי תבלין.
- במושבים ויישובים חקלאיים - ניקח את הילדים לבציר ולקטיף.

יחידה 3 - חסד ונתינה

עזרה לעניים

בפרשת משפטים מובא טעם נוסף למצוות השמיטה: "וְהִשְׁבִּיעִית בְּתִשְׁמֹטָהּ וּבְתִשְׁתָּהּ, וְאָכְלוּ אֲבִיוֹנֵי עַמְּךָ". הרמב"ם במורה נבוכים מזכיר טעם זה: "יש מהם חמלה וחנינה על כל בני אדם, כמו שנאמר ואכלו אביוני עמך". בכל השנים העניים נהנים ממתנות עניים, אולם הנאתם אינה שלמה כי מתווספת לה בושה, שהרי סוף כל סוף הם לוקחים מבעל השדה.

בשנה זו אין בעלים לשדה. הפירות גדלים מעצמם והכול הפקר, ועל כן העניים אינם מרגישים נחותים. התורה אינה דואגת רק לצורך הכלכלי של העני, אלא גם לכך שלנותן לא תהיה תחושת עליונות.

מטרות

- הילדים ילמדו על מידת החסד שמצוות השמיטה מזמנת.
- הילדים יעסקו במצוות החסד.

פרק 3 - חסד מפל הלב

לגננת: נספר בקצרה על מה שהיה עד כה - אסיף וזמרת הולכים לפרדס, הם פוגשים שם את ראובן שמסביר להם על קדושת הפירות. אסיף וזמרת קטפו תפוזים עבור סבתא וגם תפוז אחד לראובן, אך כשחזרו ראו שראובן נעלם, ויש שם אישה מבוגרת שמבקשת את עזרתם.

.....

”אֲנַחֲנוּ לֹא יְכוּלִים לַעֲזֹר לָהּ. כָּבֵר מְאַחֵר וְסִבְתָּא תִּדְאָג” אָמַרְתִּי לְזַמְרַת.

”אוּלֵי הִיא צְרִיכָה רַק עֲזָרָה קִטְנִיָּה?” אָמְרָה זַמְרַת וְהִתְקַרְבָּה אֶל הָאִשָּׁה.

”הוּ יְלָדִים נְחַמְדִּים, הִתְוַכְּלוּ לַעֲזֹר לִי?” הָאִשָּׁה לֹא הִמְתִּינָה לְתִשׁוּבָה וּמִיָּד הִחֲלָה לְסַפֵּר בְּשִׁטָּף: ”שְׂמִי צֶלֶה, וְאֲנִי גָרָה בְּקִצָּה הַשְּׁנִי שֶׁל הַמּוֹשָׁב. הִגַּעְתִּי לְכָאן כְּדִי לְקַטֵּף תְּפּוּזִים לְכָל הַנְּכָדִים שְׁלִי. יֵשׁ לִי עֲשָׂרָה נְכָדִים וּלְכָל אֶחָד קִטְפֹתֵי תְּפּוּז, וְעוֹד תְּפּוּז אֶחָד קִטְפֹתֵי בְּשִׁבְלִי. הַכְּנִסְתִּי אֶת כָּל הַתְּפּוּזִים לְסֵל, וְרָצִיתִי לְטִיֵּל קִצָּת וְלִהְנוֹת מִהַרוּחַ הַקָּרִירָה וְצִוּוּן הַצְּפוּרִים, אֲזִ הִנְחַתִּי אֶת הַסֵּל לְיַד אֶחָד הָעֵצִים. וְעַכְשָׁו אֵינְנִי זוֹכֵרֶת הֵיכָן הִנְחַתִּי אוֹתוֹ. כָּל הַפְּרִדִּים שׁוֹרוֹת-שׁוֹרוֹת, וְכָל הַשׁוֹרוֹת דּוֹמוֹת זֶה לְזֶה, וְכָל הָעֵצִים דּוֹמִים זֶה לְזֶה, וְרִגְלֵי הַזְּקֵנוֹת כְּבֵר נִחְלָשׁוּ וְהַנְּכָדִים בְּבֵית מִמְתִּינִים שְׂאֵבִיא לָהֶם מִהַפְּרִי הַמְּתוּק. לֹא בְּכָל שָׁנָה יֵשׁ לִי תְּפּוּזִים לְהֵבִיא לָהֶם. הַתְּפּוּזִים יְקָרִים, וְלִי אֵין הַרְבֵּה פָּסָף... אֲבָל הַשָּׁנָה, זֶה שְׁנַת הַשְּׂמִטָּה וְכָל אֶחָד יְכוּל לְבוֹא וְלְקַטֵּף מִהַפְּרִדִּים. הַשָּׁנָה גַּם לִי, אִשָּׁה עֲנִיָּה, וְגַם לְאָדוֹן עֲשִׂיר - יֵשׁ תְּפּוּזִים מְלוֹא הַסֵּל. כְּמָה זֶה נִפְלָא. רַק שְׂאֵמְצָא כְּבֵר אֶת הַסֵּל שְׁלִי... תַּעֲזְרוּ לִי?”

”צֶלֶה כְּבֵר עֵיפָה וְהַנְּכָדִים שְׂלָה מְחַכִּים לָהּ, בּוֹאִי נִתֵּן לָהּ מִהַתְּפּוּזִים שְׂקִטְפָנוּ לְסִבְתָּא. יֵשׁ לָנוּ בְּדִיוֹק עֲשָׂרָה תְּפּוּזִים וְעוֹד אֶחָד” הִצַּעְתִּי לְזַמְרַת.

”אֲסִיף, זֶה רַעֲיוֹן מְצִין!” עֲנָתָה לִי זַמְרַת בְּעֵינַיִם בּוֹרְקוֹת מִהַתְּלַהְבוֹת. צֶלֶה לְקַחָה אֶת הַתְּפּוּזִים שֶׁהִגְשָׁנוּ לָהּ וְאָמְרָה בְּקוֹל נְרָגָשׁ: ”אַתֶּם יְלָדִים נִפְלָאִים. תּוֹדָה רַבָּה!”

בְּלֵב שְׂמֵחַ הִתְחַלְנוּ לְחַפֵּשׂ אֶת הַסֵּל שֶׁל צֶלָה כְּדֵי לְהַבִּיא אוֹתוֹ
לְסִבְתָּא שְׁלָנוּ.

עֲבַרְנוּ בֵּין הַשּׁוּרוֹת, חִפְּשָׁנוּ תַּחַת הָעֵצִים, וְלֹא שִׁמְנוּ לֵב שֶׁהַשְּׂמֵשׁ
הוֹלֶכֶת וְנִנְעֶלֶמֶת. בַּסּוּף הִיא שְׂקָעָה לְגַמְרִי. בַּחֲשׁוֹךְ לֹא יָכְלָנוּ לְמַצֵּא
אֶת הַסֵּל וּבִטָּח שְׂלֵא לְטַפֵּס עַל הָעֵצִים וְלִקְטֹף עוֹד תַּפּוּזִים. חֲזַרְנוּ
לְבֵיתָם שֶׁל סָבָא וְסִבְתָּא בְּיָדֵים רִיקוֹת וּבְלֵב מָלֵא חֲשָׁשׁ. מָה סִבְתָּא
תִּגִּיד כְּשֶׁתִּרְאֶה שְׂלֵא הֵבֵאנוּ לָהּ אֶפְלוּ תַּפּוּז אֶחָד?

”אֲנִי מְקוּוֹה שְׂכַשְׂסִבְתָּא תִּשְׁמַע שְׁנִתְּנוּ אֶת הַתַּפּוּזִים לְאִשָּׁה עֲנִיָּה
הִיא דְּוִקָא תִּשְׁמַח וְלֹא תִצְטַעַר” אָמְרָה זְמֵרֵת.

”הַלֹּאִי שְׂכַף יִהְיֶה” עֲנִיתִי לָהּ. ”וְעַכְשָׁו, בּוֹאִי נְרוּיָן הַכִּי מֵהֵר שְׂאֲנַחְנוּ
יְכוּלִים, כְּדֵי שְׂלֵא יִדְאָגוּ לָנוּ”.

הִגְעַנּוּ לְבַיִת שֶׁל סָבָא וְסִבְתָּא בְּמַהֲרֵי, נִכְנְסָנוּ פְּנִימָה - וּבְמִקוֹם
סָבָא וְסִבְתָּא עֲמָדוּ בְּמִטְבַּח רְאוּבֵן וְצֶלָה וְחִיכּוּ אֵלֵינוּ.

רְאוּבֵן וְצֶלָה הִסִּירוּ אֶת הַצָּעִיף מִפְּנִיָּהֶם וּפָרְצוּ בַצָּחוּק.

”סָבָא! סִבְתָּא!” קָרְאוּנוּ וְרָצְנוּ הַיָּשֵׁר לְזְרוּעוֹתֵיהֶם. (תוֹדוֹ שְׂיִישׁ לָנוּ
סָבָא וְסִבְתָּא שׁוֹבְבִים מְאוֹד.)

”תוֹדָה עַל אֶחָד עָשָׂר הַתַּפּוּזִים” צָחְקָה סִבְתָּא.

”נוּ”, שְׂאֵל סָבָא, ”אִזְ קִבְלָתֶם תִּשׁוּבוֹת לְשִׂאלוֹת שְׂלָכֶם?”

”אוּלַי קִדָּם תִּתְחַלִּיפוּ בְּגָדִים? אַתֶּם נוֹרָא מְצַחִיקִים עִם הַבְּגָדִים
הָאֵלוּ”, אָמְרָה זְמֵרֵת. ”אַתָּה, סָבָא, עִם הַכּוֹבֵעַ וְהַזָּקֵן, וְאֵת סִבְתָּא -
עִם הַשְּׂמִלָּה הָאֲדָמָה הַמְשֻׁנָּה הַזֹּאת” וְכָלְנוּ פָּרְצָנוּ בַצָּחוּק.

כְּשֶׁהִתְיַשְׁבְּנוּ לְאֶכֶל אַרוּיַחַת עָרַב עִם סָבָא וְסִבְתָּא לֹא הִתְאַפְּקֵתִי
וְשִׂאֵלְתִי אוֹתָם: ”אֲבָל לָמָּה בְּעֵצָם עֲשִׂיתֶם אֶת כָּל הַהֲצָגָה הַזֹּאת?”

”אבא שלכם טלפן לכאן אתמול וספר בקול מדאג שמחר הגננות שלכם ילמדו על שנת השמטה ואתם תפסידו. איזה אבא נפלא יש לכם, גם כשהוא בתפקיד צבאי הוא חושב על הלמודים שלכם...” הסבירה סבתא.

”אז אני אמרתי לו: חיים, אין לך מה לדאג. אנחנו נלמד את הילדים על שנת השמטה” המשיך סבא.

”ואז הוא הפסיק לדאג” הוסיפה סבתא.

”נו, אז ספרו לי, קבלתם תשובות לשאלות שלכם?” שאל סבא.
”כן. אתה לא עובד בפרדס כי השנה זו השנה השביעית. כמו שלא עובדים בשבת - ככה לא עובדים בשבת של הארץ” אמרה זמרת.
”בשנת השמטה הפרדס לא שלך, סבא, הוא של ה'. ולכן כלם יכולים לקטף תפוזים” אמרתי.

”אם לא תהיה שנת שמטה אתה עלול להתגאות ולחשב שכל ההצלחה שלך היא בזכות העבודה שלך והכשרון שלך ולשכח את ה...”, הוסיפה זמרת.

”אבל אני לא מבין מאיפה יהיה לכם כסף בשנת השמטה? כדי להרויח כסף צריך לעבוד. גם אמא ואבא עובדים, ואז יש להם משכורת ובכסף הם קונים אכל ובגדים ומשחקים וכל מה שצריך. אבל אתם, מה תעשו?”

סבא חייך חיוך גדול. נראה שהוא מממש חכה לשאלה שלי.

אבל בדיוק כמו קדם - סבא לא ענה. הוא רק חייך חיוך מסתורי.

.....

הצעות לשיח:

- מה סיפרה צילה (סבתא המחופשת) לילדים?
- כיצד מצוות השמיטה מסייעת לעניים?
- צילה אומרת: "השנה גם לי, אישה ענייה, וגם לאדון עשיר - יש תפוזים מלוא הסל. כמה זה נפלא" - למה היא מתכוונת? למה זה נפלא?
- מה למדו אסיף וזמרת על שנת השמיטה? (נחזור עם הילדים על ערכי השמיטה שנלמדו עד כה: 1. הארץ של ה' - כולם יכולים לאכול מהפירות, האדם לא מתגאה שהצלחה באה ממנו. 2. עזרה לעניים ושוויון. 3. בדומה לשבת - האדם והאדמה נחים.
- בסוף הסיפור אסיף חושש ממה... ממה הוא חושש?

הצעות ללימוד ופעילות

- חשיבות מצוות הצדקה.
- צדקה וחסד זה לא רק בכסף - אלא גם להיות חבר טוב/ לשמח ולעזור/ להקשיב ולחייך.
- לימוד ראשי התיבות גמ"ח.
- נרחיב על ההרגשה הטובה והשמחה שמרגיש נותן הצדקה.
- יצירה: הכנת קופת צדקה.
- נקיים בגן יריד חסד: כל ילד יביא מהבית משחקים, כלים

או בגדים לא שימושיים, ונארגן יריד לתושבי השכונה / הורי הגן.

- נארגן חבילות ממתקים עם ציורים וברכות לחיילים/חולים וכו'.

- נקיים פעילות צדקה וחסד בין הילדים, לדוגמה לפני היציאה לחצר ניתן משימה לאסוף 3 מצוות צדקה (כאמור - צדקה זה לא רק בכסף). הילדים יספרו על כך במפגש בסוף היום.

- נלמד שירים על הצדקה: לתת צדקה - אריאלה סביר אמא נתנה לי מטבע.

אסיף וזימרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

הפקרת פירות שביעית והאיסור להשחית את הפירות:

אסיף למד שבשנת השמיטה יש מצווה על החקלאים להפקיר את הפירות. להפקיר - הכוונה שהפירות שייכים לכולם וכל אחד יכול לבוא לקטוף ולאכול.

זמרת למדה שהפירות הללו קדושים. אוכלים אותם ולא זורקים סתם כך לפח.

ומה עושים עם שאריות של פירות השביעית? בכל בית מניחים מכל קטן. שם מניחים את שאריות הפירות בתוך שקיות, ולבסוף, אחרי ששאריות הפירות נרקבים מעצמם, עוטפים בשקית וזורקים לפח הרגיל.

A decorative illustration in the top right corner featuring a branch with several leaves and a stylized rocket ship with a grid pattern on its body and a pencil positioned below it.

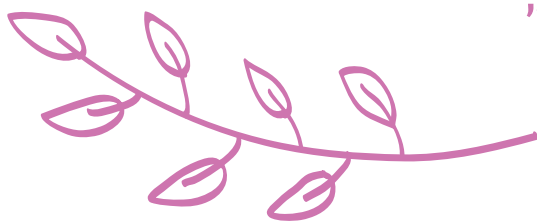
הצעות ללימוד ופעילות

- נכין עם הילדים מכלי שמיטה לכל שולחן בגן ומכלי שמיטה קטנים כדי לקחת הביתה. את המכלים נקשט בצורה מכובדת ונכתוב עליהם: "והייתה שבת הארץ לכם לאוכלה".

יחידה 4 - בטחון בה'

בעל ספר החינוך מזכיר טעם נוסף למצוות השמיטה - הגברת הביטחון בה'.

האדם אינו זורע ואינו עובד את האדמה בשביעית אלא בוטח בה' יתברך. ולא זו בלבד, אלא שהאדם מפקיר את פירותיו לכולם ואינו חושש. טעם זה מזכיר את תקופת הנדודים במדבר, כאשר עם ישראל בטח בה' שייתן לו את המן.

התורה נותנת דעתה לחשש טבעי זה: "וְכִי תֵאֲמְרוּ מָה נֹאכֵל בַּשָּׂנָה הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת תְּבוּאֹתֵינוּ. וְצִוִּיתִי אֶת בְּרִכְתִּי לָכֶם בַּשָּׂנָה הַשְּׁשִׁית, וְעָשַׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים" (ויקרא כה, כ).

מטרות

- הילדים ילמדו שכל מה שיש לנו בא מה' יתברך.
- הילדים ילמדו על מידת הבטחון בה'.

סיפור

פרק 4 - תְּפִסִּיק לְדַאֵג וְתַבְטַח בַּה'

לגננת: נספר בקצרה מה שסופר עד כה - אסיף וזמרת חוזרים

מהפרדס אחרי שעזרו לראובן ולאישה הזרה ומגלים שראובן וצילה היו סבא וסבתא בתחפושת! הם מקבלים תשובות לכל שאלותיהם ומבינים מה אנו למדים משנת השמיטה, אך אסיף שואל את סבא: "מאיפה יהיה לכם כסף בשנת השמיטה? כדי להרוויח כסף צריך לעבוד. גם אימא ואבא עובדים, ואז יש להם משכורת ובכסף הם קונים אוכל ובגדים ומשחקים וכל מה שצריך. אבל אתם, מה תעשו?" אסיף לא קיבל תשובה לשאלתו, רק חיוך מסתורי של סבא.

.....

"בוא, אסיף, נקפץ על הטרמפולינה בְּחֶצֶר" אָמְרָה זְמֶרֶת וּמְשִׁכָּה אותי החוּצָה.

אֲנִי כָּל כּוֹן אוֹהֵב לְקַפֵּץ עַל הַטְּרַמְפוֹלִינָה שֶׁכְּמַעַט שִׁכַּחְתִּי מֵהַשְּׂאֵלָה שֶׁהֲצִיָּקָה לִי וַיִּמְהַחֲיוֹן הַמְּסַתּוֹרִי שֶׁל סָבָא.

אֲצֵל סִבְתָּא וְסָבָא אֵין כְּלָלִים. לֹא חֲיָבִים לִישׁוֹן מְקוֹדִים, וְאֶפְשָׁר לְשַׁחַק עַד שְׂמֵתֵעִיפִים.

קִפְצָנוּ בְּכֹל הַכַּח עַד לְכוֹכְבֵים שֶׁקִּשְׁטוּ אֶת הַשָּׁמַיִם. בְּעִיר הַכוֹכְבֵים מְאִירִים פָּחוֹת, כִּי אֹזֶר הַחֲשֵׁמֶל מְאִיר חֲזָק וּמְפָרִיעַ לְאֹזֶר הַכוֹכְבֵים, אֲבָל בְּמוֹשָׁב אֶפְשָׁר לְרַאֲוֹת הַרְבֵּה כּוֹכְבֵים מְנֻצְנָצִים בַּשָּׁמַיִם.

"אֲנִי אוֹהֶבֶת אֶת הַשִּׁקֵּט בְּמוֹשָׁב. אֲצַלְנוּ כָּל הַזְּמַן שׁוֹמְעִים אֶת הַמְּכוֹנִיּוֹת טָסוֹת עַל הַכְּבִישׁ, וַיִּשְׁשֵׁשׁ... וַיִּשְׁשֵׁשׁ..." אָמְרָה זְמֶרֶת, וּבְדִיוֹק בְּאוֹתוֹ רָגַע שֶׁמְעַנּוּ רַעַשׁ חֲזָק שֶׁל תַּפִּים.

"בּוֹאִי נִרְאֶה מֵאִיפֹה מֵגִיעַ הַרְעֵשׁ" אָמְרָתִי, וּמְשַׁכְּתִי אֶת זְמֶרֶת אֶל הַבָּתִּים הַשְּׂכָנִים.

הַלְכָנוּ בְּעֵקְבוֹת הַצְּלִילִים. אֶל קוֹלוֹת הַתַּפִּים הַצְּטָרְפוּ גִיטְרוֹת

וּחְלִילִים. כְּשֶׁהִתְקַרְבְּנוּ יוֹתֵר יָכְלָנוּ לְשִׁמֵּעַ אֲנָשִׁים שָׂרִים,
וּכְשֶׁהִתְקַרְבְּנוּ עוֹד יוֹתֵר רָאִינוּ אוֹתָם רוֹקְדִים לְצִלְיֵי הַמוּזִיקָה. זֶה
הָיָה בְּחֶצֶר שֶׁל מְשֻׁפַּחַת עָסִיס. זֶה הָיָה כָּל כֶּן שְׂמִיחַ שֶׁהִתְחַשֵּׁק לִי
לְהִצְטָרֵף לְרוֹקְדִים.

”לָמָּה הֵם שְׂמִיחִים? אֲנִי לֹא רוֹאָה כָּאֵן חֶתֶן וְכֻלָּה וְלֹא חֶתֶן בַּר מְצוּהָ
אוֹ כֹּלֵת בַּת מְצוּהָ” שֶׁאָלֶּה זְמֵרַת, ”אוֹלֵי חוּגְגִים יוֹמוּלְדֹת וְאוֹלֵי...”
”וְאוֹלֵי נְרוּץ לְקֹרֵא לְסַבָּא וְסַבָּתָא” אָמַרְתִּי.

”סַבָּא וְסַבָּתָא מֵאַחוּרֵיכֶם” שִׁמְעַתִּי מֵעֲלֵי אֶת קוֹלוֹ הַשׁוֹבֵב שֶׁל
סַבָּא. הוּא אָחֵז בְּיָדֵי וּמְשִׁיךְ אוֹתִי לְמַעְגָּל.
”עַל מָה הַשְׂמִיחָה?” שֶׁאֶלְתִּי בְּסִקְרָנוּת אֶת סַבָּא.

”אֲדוֹן עָסִיס עוֹרֵךְ סְעוּדַת הוֹדֵיָה. תִּכְרָךְ הוּא יִדְבֵּר אֶל הַקָּהָל, וְאַתָּה,
נְכֵדֵי הַנְּבוֹן, תִּקְשִׁיב הַיֵּטֵב לְדַבְּרוֹ וְתַבִּין עַל מָה הַחֲגִיגָה.”

אַחֲרֵי כַּמָּה דְּקוֹת פְּסָקָה הַמוּזִיקָה. סַבָּתָא וְזְמֵרַת קָרְבוּ וְעָמְדוּ לְיַדְנוּ
לְשִׁמֵּעַ מְקֻרֹב אֶת דְּבָרָיו. אֲדוֹן עָסִיס עָמַד עַל בֵּימָה קְטַנָּה מֵעֵץ
שֶׁבָנָה בְּעֶצְמוֹ. הוּא הָרִים אֶת יָדָיו לְשָׁמַיִם וְצָעַק: ”תּוֹדָה ה'!”
וְאַחַר כֵּן פָּנָה לְקָהָל וְאָמַר:

”כָּלְכֶם יוֹדְעִים שֶׁאֲנִי חֲקֵלָאִי, וַיֵּשׁ לִי מִטֵּעַ שֶׁל נִקְטָרִינוּת מְשֻׁבָּחוֹת.
לְפָנַי שְׁנַת הַשְּׂמִיטָה, בַּשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית, הִתְחַלְתִּי קֶצֶת לְדָאָג: אִם
לֹא אֶעֱבֹד בַּמִּטֵּעַ וְלֹא אֶמְכֹּר אֶת הַנִּקְטָרִינוּת הַטְּעִימוֹת שְׁלִי, אֵיךְ
אֶתְפָּרֵנס בַּשָּׁנָה הַשְּׂבִיעִית? וְאֵיךְ יִהְיֶה לִי כֶּסֶף בַּשָּׁנָה הַשְּׂמִינִית,
אַחֲרֵי שְׁנַת הַשְּׂמִיטָה? יוֹם אֶחָד פָּגַשׁ אוֹתִי גְדֻלְיָה חֲבֵרִי הַטוֹב.
'לָמָּה אַתָּה דוֹאָג?' הוּא שָׁאַל אוֹתִי. 'הֵרִי כְּתוּב בַּתּוֹרָה בְּסִפְרוֹ וַיִּקְרָא
שֶׁה' יִשְׁלַח בְּרָכָה גְדוֹלָה בַּשָּׁנָה הַשְּׂשִׁית. בְּרָכָה שֶׁתִּסְפִּיק גַּם לַשָּׁנָה
הַשְּׂבִיעִית, וְאַפְלוּ לַשָּׁנָה הַשְּׂמִינִית שֶׁלְאַחַר שְׁנַת הַשְּׂמִיטָה'.

תִּכְרַךְ וּמָיִד אֶמְרָתִי לְעֵצְמִי: 'דֵּי עָסִיס, תִּפְסִיק לְדַאֵג וְתִבְטַח בֵּה' וְהִנֵּה, רָאוּ אֵיזָה יְבוּל מְבָרֵךְ הַצְמִיחָה הָאֲדָמָה בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית - הָעֵצִים עֲמוּסִים בְּנִקְטָרִינּוֹת עָסִיסוֹת, וְאֲנִי אֲדוֹן עָסִיס מוֹדֵה לֵה' שֶׁמְכַרְתִּי אֶת כָּל הַפְּרוֹת שֶׁל הַשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית בְּכֶסֶף רַב, שֶׁמִּסְפִּיק לִי כְּדֵי לְהִתְפַּרְגֵּס בְּרוּחַ בַּשָּׁנָה הַשְּׁמִיטָה."

"סָבָא, גַּם לָךְ הֵיְתָה בְּרָכָה? גַּם אֶצְלָךְ הָיוּ הַרְבֵּה פְּרוֹת בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית?" שָׂאֲלָתִי בְּמַבְט מְלֵא תִקְוָה אֶת סָבָא.

"וְעוֹד אֵיזוֹ בְּרָכָה" אָמַר סָבָא בְּהִתְלַהֲבוֹת, "כִּזְּהָ שֶׁפַּע לֹא רָאִיתֶם מֵעוֹלָם. הָעֵצִים הָיוּ מְלֵאִים בְּפְרוֹת פִּי שְׁלוֹשָׁה מִבְּכָל שָׁנָה..."

הַמוֹזִיקָה נִגְנָה וְנִגְנָה, וְסָבָא רָקַד בְּמַעְגָל עִם אֲדוֹן עָסִיס.

הַתְּבוֹנְנָתִי בְּפְנֵיהֶם הַשְּׁמָחוֹת וְחֻשְׁבָּתִי לְעֵצְמִי כִּמָּה טוֹב לְבִטַח בֵּה'. סָבָא וְאֲדוֹן עָסִיס שׁוֹמְרִים שֶׁבֶת הָאָרֶץ. הֵם בּוֹטְחִים בֵּה' וְלֹא עוֹבְדִים.

מֵעַנְנֵן מָה יַעֲשׂוּ עִם הַזְּמַן הַפְּנוּי שֶׁלָּהֶם, אוּלַי יִקְפְּצוּ יַחַד בְּטֶרֶם פּוֹלְיָנָה?

ואוּלַי...?

הצעות לשיח

- ממה חשש אדון עסיס?
- מה הבטיחה התורה לחקלאים?
- האם גם לכם יש דאגות? מה מדאיג אתכם?
- מי יכול לפתור לנו את כל הדאגות?

• איך מרגיש מי שבוטח בה'?

הצעות ללימוד ופעילות

- נושא התפילה - תפילה אישית, הודאה ובקשה.
- הרחבה בנושא ביטחון בה'.
- נושא השמחה - ביטחון מביא לשמחה, שהיא ההפך מדאגה.
- סיפורי ביטחון ואמונה בשמיטה כגון:

”וכי תֵאמְרוּ מָה נֹאכֵל בַּשָּׁנָה הַשְּׂבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף
אֶת תְּבוּאָתֵינוּ. וְצִוִּיתִי אֶת בְּרֹכְתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׂשִׁית, וְעָשִׂית
אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים”

”אוי, מה נעשה?” נאנחו החקלאים במושב קוממיות. “שמרנו את שנת השמיטה כהלכתה, אך כעת אין לנו חיטים לזרוע בשדות! אין לנו חיטים מהיבול של השנה השישית, ואין אנו רוצים לזרוע מחיטים שצמחו בשנה השביעית. רק קיבוץ אחד מוכן למכור לנו חיטים מהשנה השישית, אולם החיטים הללו שבורות ומתולעות. מה יצמח לנו מזה?”

פנו החקלאים לרב המושב הרב בנימין מנדלסון, וסיפרו לו על מצוקתם.

אמר הרב: “הבה נאמין בחיי העולמים, ה' יתברך יעזור שברכתו תבוא מחיטים שבורות אלו.”

”חה חה חה”, התלוצצו החקלאים ביישובים הסמוכים.
”שמעתם? חקלאי קוממיות קנו חיטים שבורות ומתולעות
בכסף רב... לחינם הם משליכים כספם לטמיון”.

כולם היו בטוחים שמהחיטים הללו לא יצמח דבר.
אולם חקלאי קוממיות מילאו אחר הוראת רבם בתום לב
ובביטחון מלא בה' יתברך.

מייד אחרי סוכות מיהרו חקלאי קוממיות לחרוש את השדות
שנחו בשנת השמיטה, ואחרי החריש זרעו את החיטים
המתולעות והשבורות. רק אז החל הגשם לרדת ולהרוות
את השדות. בגלל הגשם שהגיע באיחור רב באותה השנה,
נרקבו באדמה החיטים שזרעו כל החקלאים האחרים בקיץ
של סוף שנת השמיטה, ואילו החיטים של חקלאי קוממיות,
היישוב היחיד ששמר שמיטה ואיחר את הזריעה, דווקא אצלו
הצליחה התבואה.

או אז ראו כולם את הפלא הגדול - ברכת ה' המובטחת לשומרי
השמיטה התקיימה.

”הלו? מושב קוממיות? שלום מדבר פרידמן מהסוכנות. כמה
ארגזים רשומים לכם השנה? כן, כן, אני רושם 700 ארגזים...
יפה מאוד. יבול משובח. גם השנה תקבלו את עזרת הסוכנות
היהודית”.

בכל שנה מתקשר פרידמן מהסוכנות אל המושבים המגדלים
פירות הדר ומבקש לדעת כמה ארגזים של פרי הדר רשומים
אצלם.

שנה אחת לפני שנת השמיטה צלצל הטלפון בחדר
המזכירות של המושב. "הלו, כאן פרידמן. כמה ארגזים של פרי
הדר הפיק הפרדס השנה?"

המזכיר דפדף בפנקסים ואמר: "יותר מאלפיים ארגזים".

"מה? זה לא ייתכן!" קרא פרידמן. "תבדוק שוב בבקשה".

המזכיר עיין שוב ברשימות ואמר: "לא טעיתי. יותר מאלפיים
ארגזים".

"אני מוכרח לבוא ולראות בעצמי. זה הרי לא ייתכן" אמר
פרידמן.

כעבור כמה ימים הגיעה קבוצה של אנשים מהסוכנות. הם
עברו על הפנקסים ונדהמו.

הם פנו לרב מנדלסון ושאלו כיצד קרה שהפרדס הניב פי
שלושה מהיבול, האם טיפלו טוב יותר בפרדס? האם המציאו
שיטה חדשה?

חיך הרב, פתח את חומש ויקרא בפרשת בהר וקרא: "וכי
תאמרו מה נאכל בשנה השביעית? הן לא נזרע ולא נאסוף
את תבואתנו. וצויתי את ברכתי לכם בשנה השישית, ועשת
את התבואה לשלוש השנים". הסביר הרב: "עם ישראל קיבל
מהקב"ה הבטחה - בשעה ששומרים שמיטה, הקב"ה משלם
בשנה השישית פי שלושה פירות מבכל שנה. ומאחר שבשנה
הבאה שנת שמיטה, ומושב קוממיות שומר שמיטה - קיים ה'
את הבטחתו.

אסיף וזימרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

אוצר בית דין:

.....

”זמרת, זמרת, מצאתי אוצר” קרא אסיף בהתלהבות.
”על איזה אוצר אתה מדבר?” התפלאה זמרת.
”נכון שהפירות בשנת השמיטה מופקרים וכל אחד יכול לבוא ולקטוף, אבל זה לא תמיד נוח ולא תמיד פשוט? לדוגמה אימא שלנו עובדת במשרד ואבא בצבא, אז איך יהיו לנו פירות בשנת השמיטה?”
”נכון, ויש גם אנשים מבוגרים שקשה להם לנסוע לכרם ולמטע ולקטוף. אז מה עושים?” שאלה זמרת.
”אוצר בית דין!” קרא אסיף.
”אוצר מה?” זמרת לא הבינה ואסיף מיהר להסביר: ”בית הדין שולחים שליחים לקטוף את כל הפירות מהכרמים והמטעים. הם מביאים את הפירות לחנויות, ומחלקים חינם לכל עם ישראל. על הפירות לא משלמים, אלא על העבודה הרבה של שליחי בית הדין בקטיף הפירות ובהובלה שלהם לחנויות. כך אוכלים פירות קדושים בקלות ובשמחה.”

.....

הצעות ללימוד ופעילות

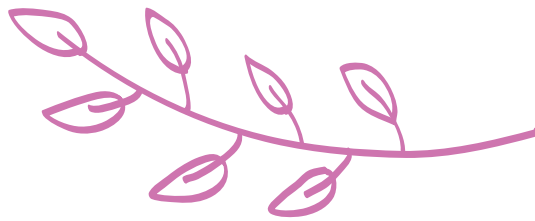
- נבקש מהילדים לשאול בבית אם אבא ואימא קונים פירות

מאוצר הארץ.

- נבקש ממי שיכול להביא פירות מאוצר הארץ. נייקר את הפירות המיוחדים הקדושים בקדושת שביעית. נחתוך את הפירות לחלקים ונחלק לכל הילדים.

יחידה 5 - שנה שכולה תורה

הרב קלישר נותן טעם נוסף, אשר רמוז גם בדברי הראשונים: "ועוד טעם, כי לעולם יהיו טרודים בעבודת האדמה לצורך החומר... וכאשר יפרוק עול עבודה, יעסוק בתורה".

במשך כל השנים טרוד האדם בעבודה ובהגדלת העוצמה החומרית שלו. שנת השמיטה נועדה לתת לאדם הפסקה מן העיסוק בחומר, כדי שיוכל לעסוק בתורה.

ערך זה נותן לנו הזדמנות לעסוק בגן בערך לימוד התורה.

מטרות

- הילדים ילמדו ששנת השמיטה מזמנת פנאי לעסוק בתורה.
- הילדים ילמדו כיצד הם יכולים לבטא את אהבת התורה.

פְּרָק 5 - טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ

לגננת: נספר בקצרה מה שסופר עד כה - אדון עסיס ערך סעודת הודיה ורקד במעגל עם סבא. אסיף תוהה לעצמו מה יעשו סבא ואדון עסיס בזמן הפנוי שיש להם בשנת השמיטה.

.....

ואו, כל היום הזה היה מלא בהפתעות. בתחלת הבקור אצל סבא וסבתא נבהלתני כשראיתי את כל האנשים והילדים קוטפים בלי רשות מהפרדס של סבא. לא הבנתי למה סבא לא עובד בפרדס שלו. זה היה מוזר לראות את סבא יושב ביום שלישי בחלצת שבת ולומד מהחמש שלו. אחר כך פגשתי את ראובן (שהוא בעצם סבא) והבנתי שבשנת השמטה המטע של כלם, הארץ של ה' וגם הפרות.

הבנתי שהתורה מצוה לעבד את האדמה שש שנים ולנוח בשנה השביעית, בדיוק כמו שעובדים ששה ימים ונחים בשבת. והיום בפעם הראשונה למדתי שיש גם לארץ שבת.

מגברת צלה (שהיא בעצם סבתא שלי) למדתי שבשנה הזו דואגים לעניים והם יכולים לקחת מהפרות בלי להתבייש. גם לעניים וגם לעשירים יש מלוא הסל תפוזים.

אחר כך דאגתי קצת. לא הבנתי איך לסבא וסבתא יהיה כסף בשנה השביעית, הרי הם לא עובדים?

מסבת ההודיה של אדון עסיס למדה אותי לבטח בה' ולהאמין שמי ששומר על השמטה מקבל ברכה מיחדת בשנה הששית. ברכה כל כך גדולה שמספיקה גם לשנה השביעית ואפילו לשנה השמינית. עם כל המחשבות האלו נרדמתי.

ובחלומי ראיתי את סבא ואדון עסיס נותנים ידים וקופצים יחד בטרימפולינה ענקית מלאה בנקטרינות ותפוזים. בכל פעם שהם קפצו גם הפרות קפצו אתם. זה היה כל כך מצחיק...

"אסיף, קום!" נענעה אותי זמרת. "אתה לא תאמין איזו הפתעה ממתנה לנו במטבח".

נטלתי ידים, צחצחתי שנים, התלבשתי במהירות ורצתי למטבח.

עַל הַשְּׁלָחַן חִפְתָּה לָנוּ גְלִידַת תּוֹתִים בְּשִׁמְנֵת וּבְאֹוִיר נִשָּׂא רֵיחַ שְׁל
פְּנִיקֵס חֲמִים.

”אֵיזוֹ סִבָּתָא מִפְּנִיקָת! קְרֵאתִי וְחִבְּקֵתִי אֶת סִבָּתָא. מִמֵּמ... זֶה הָיָה
טָעִים.

”אֵיפֹה סִבָּא? שְׂאֵלֵתִי.

”סִבָּא בַּפְּרִידִס עֲנֵתָה סִבָּתָא.

”אָבֵל... אָבֵל... זֹאת שְׁמֵתָה.” עֲכָשׁוּ הָיִיתִי מְבֹלָבֵל לְגַמְרִי.

”אֹוִי, אַתָּם צוֹדְקִים. אֲזַמָּה סִבָּא עוֹשֶׂה בַּפְּרִידִס?” אָמְרָה סִבָּתָא
וְחִיָּכָה אֶת הַחִיּוֹן שֶׁל סִבָּא.

”בּוֹא נְרוּץ לַפְּרִידִס” הִצִּיעָה זְמֵרַת, ”יֵשׁ לִי הַרְגָּשָׁה שְׁמֵחָכוֹת לָנוּ עוֹד
הַפְּתָעוֹת.”

הַפְּרִידִס הָיָה רֵיק. רוּחַ נְעִימָה שֶׁל בֶּקָר נִשְׁבָּה וְהַצְּפוּרִים צִיצוּ
בְּעֵלְיֹזוֹת, אָבֵל כָּכֵל שְׁנֹכְנִסְנוּ אֶל תּוֹךְ הַפְּרִידִס שְׁמַעְנוּ קוֹל מִיַּחַד
וְנָעִים.

”זֹאת הַמְּנַגֵּינָה הַמִּיַּחֲדָת שֶׁסִּבָּא מְנַגֵּן כְּשֶׁהוּא לוֹמֵד בְּחֻמָּשׁ הַגְּדוֹל שֶׁלוֹ
בְּשִׁבְתַּת בֶּבְקָר” אָמְרָה זְמֵרַת.

כְּשֶׁהִתְקַרְבְּנוּ עוֹד קָצַת רָאִינוּ אֶת סִבָּא וְאֶת אֲדוֹן עָסִים יוֹשְׁבִים עַל
כְּסָאוֹת פְּלַסְטִיק תַּחַת הָעֵץ בְּצֵל וְלוֹמְדִים תּוֹרָה.

”בּוֹאִי נְסִתִּתֵּר מֵאַחֲרֵי הָעֵץ וְנִקְשִׁיב לָהֶם” הִצִּיעָתִי.

”תִּרְאֶה אֵיךְ הֵם שְׁמֵחִים” אָמְרָה זְמֵרַת. הֵם בְּאַמֶּת הָיוּ שְׁמֵחִים, הֵם
קָרְאוּ כָּל פֶּסוּק בַּמְּנַגֵּינָה וְלָמְדוּ אֶת הַפְּרוּשׁ שֶׁל הַפְּסוּק.

לְפִתְעָה רָאִינוּ עוֹד וְעוֹד חִקְלָאִים מִהַמוֹשָׁב, גַּם הֵם חִבְּרִים שֶׁל סִבָּא,
לוֹקְחִים כֶּסֶף, מְתִישְׁבִים וּמְצַטְרָפִים אֶל הַלְמוּד. וְאֲזַי הִגִּיעַ הָרֵב כִּהֵן.

כָּלֶם עָמְדוּ לְכַבּוֹדוֹ וְהִגִּישׁוּ לוֹ כֶּסֶף. הָרַב הֵחֵל לְדַבֵּר אָבֵל אֲנִי לֹא
הִבְנַתִּי כָלוּם, וּבְכָל זֹאת נִהְיֵיתִי לְהִסְתַּכֵּל עַל הַפְּנִים הַשְּׂמֹחוֹת שֶׁל
הַלּוֹמְדִים.

”בּוֹא נַחְזֹר לְסִבְתָּא וּנְסַפֵּר לָהּ שְׂסָבָא בְּכָלֵל לֹא עוֹבֵד בַּפְּרִדָּס, הוּא
לוֹמֵד תּוֹרָה” אָמְרָה זְמֵרֵת.

”יֵשׁ לִי הִרְגָּשָׁה שְׂסִבְתָּא יוֹדַעַת. הִיא רָצְתָה שְׂנַגְלָה אֶת זֶה בְּעֵצְמָנוּ
אָמְרָתִי.

”מְשַׁעֲמִים לִי” רְטְנָה זְמֵרֵת. ”אֲנִי לֹא מְבִינָה כָמוֹךְ אֶת מָה שֶׁהָרַב
אוֹמֵר.”

”גַּם אֲנִי לֹא מְבִין. זֶה לְמוֹד שֶׁל מְבַגְרִים. כְּשֶׁהִגְנַנְת רֵוַחְמָה מְלַמְּדָת
אֲנִי מְבִין הַכֹּל!”

”אֵז מָה נַעֲשֶׂה?” שְׂאַלָה זְמֵרֵת, ”אוּלַי נַחְזֹר לְחַצֵּר לְקַפֵּץ עַל
הַטְּרַמְפוּלִינָה אוֹ לְאַפּוֹת עִם סִבְתָּא עוֹגוֹת אוֹ...”

”אֲנִי יוֹדַע! אֲנַחְנוּ קִטְנִים מִדֵּי כְּדֵי לְלַמֵּד עִם הַמְּבַגְרִים, אָבֵל אֲנַחְנוּ
יְכוּלִים לַעֲזֹר לָהֶם לְלַמֵּד.”

”אֵיךְ נַעֲזֹר לָהֶם לְלַמֵּד?” הִתְפַּלְאָה זְמֵרֵת.

”אוּלַי הֵם צְמֵאִים אוֹ רַעֲבִים וְקִשָּׁה לָהֶם לְהִתְרַפֵּז. אִם יִהְיֶה לָהֶם
כֶּבוֹד זֶה יִשְׁמַח אוֹתָם וְהֵם יִרְצוּ לְלַמֵּד עוֹד וְעוֹד. בּוֹאִי נִכְיֵן לָהֶם מִיָּן
תַּפּוּזִים קָר וְנִבִּיא לָהֶם עוֹגוֹת” הִצַּעַתִּי בְּהִתְלַהְבוּת.

זְמֵרֵת נִדְבְּקָה בְּהִתְלַהְבוּת שְׁלִי. הִיא כָּל כָּךְ אֶהְבָּה אֶת הָרַעֲיוֹן שֶׁהִיא
קִפְצָה מִשְׂמִיחָה. מִהָר קִטְפָנוּ תַּפּוּזִים בְּשִׁלִּים, רָצְנוּ לְבֵיתָם שֶׁל סָבָא
וְסִבְתָּא, סַחֲטָנוּ הֵיטֵב אֶת כָּל הַתַּפּוּזִים - עַד הַטָּפָה הָאַחֲרוֹנָה, וְאֶת
הַקְּלָפוֹת שֶׁמְרַנּוּ בְּפִחַ הַשְּׂמִיטָה הַמְּיֻחָד. הָרִי אֵלֵינוּ פְּרוֹת קְדוּשִׁים.
אֶתֶם זוֹכְרִים?

בְּעוֹד כַּמָּה יָמִים סָבְתָא תַעֲטֹף אוֹתָם בְּשִׁקִּית וְתִשְׁלִיךְ לַפֶּחַ.

אַחַר כֵּן שְׂפַכְנוּ בְּזִהִירוֹת אֶת כָּל הַמַּיִץ לְבִקְבוּק זְכוּכִית וְהַכְנִסְנוּ קַבֵּיּוֹת קָרַח. סָבְתָא כָּל כֵּן שְׂמַחָה בְּמָה שְׂאַנְחָנוּ עוֹשִׁים, הִיא נִתְּנָה לָנוּ מִגֵּשׁ גָּדוֹל וְשִׁפְעַ שֶׁל עוֹגִיּוֹת טְעִימוֹת. זְמֵרַת סִדְרָה אֶת הָעוֹגִיּוֹת עַל הַמִּגֵּשׁ.

”אֵל תִּשְׁכַּחוּ לְקַחַת כּוֹסוֹת” הַזְכִּירָה לָנוּ סָבְתָא, ”אֵיךְ יִשְׁתּוּ אֶת הַמַּיִץ בְּלִי כּוֹסוֹת?”

אוּפָס, בְּאַמַּת שְׂכַחְנוּ. מָה הֵינּוּ עוֹשִׂים בְּלִי הָעֶזְרָה שֶׁל סָבְתָא?

הֵייתֶם צְרִיכִים לְרֹאוֹת אֵיךְ כָּלָם הִתְפַּעְלוּ. אֵילוּ תִּגּוּבוֹת הָיוּ שָׁם: ”גְּדֻלָּה, אֵיזָה נִכְדִּים גְּדֻלָּת”, ”אָסִיף וְזְמֵרַת - כָּל הַכְּבוֹד. תִּבּוֹאוּ כָּל יוֹם”, וְאַפְלוּ הָרַב בֵּרַךְ אוֹתָנוּ: ”כָּשֶׁם שְׂזַכִּיתֶם לְשִׁמַּח לּוֹמְדֵי תּוֹרָה כֵּן תִּגְדְּלוּ בְּמַעֲלוֹת הַתּוֹרָה”.

וְסָבָא? סָבָא הָיָה הַכִּי מְאֹשֶׁר. הוּא הִסְתוֹבֵב בֵּין הַחֲבָרִים וְדָאָג שְׂכָלָם יִגְמְרוּ אֶת הַמַּיִץ שֶׁבְּכּוֹסוֹת עַד הַטְּפָה הָאַחֲרוֹנָה - ”אֵילוּ פִּירוֹת קְדוּשִׁים” אָמַר.

עוֹד מֵעַט אִמָּא תִּבּוֹא לְקַחַת אוֹתָנוּ הַבֵּיתָה וַיֵּשׁ לִי כָּל כֵּן הַרְבֵּה דְּבָרִים לְסַפֵּר לָהּ. גַּם לְגַנְנַת רֵיחָמָה וְלַחֲבָרִים, וְאוּלַי גַּם אִבָּא יִבּוֹא מִהֲצָבָא וַיִּשְׁמַע שְׂאַנִּי יוֹדֵעַ הֵיטֵב אֵיזוֹ שָׁנָה מִיַּחַדָּת הִיא שְׁנַת הַשְּׂמִטָּה.

ה', תַעֲשֶׂה בְּבִקְשָׁה שְׂאַבָּא יִפְתִּיעַ וַיִּבּוֹא לְבִקּוֹר.

הצעות לשיח

- איזו מתנה שנת השמיטה מזמנת לנו?

- במה דומה השמיטה לשבת?
- מדוע לדעתכם התורה משמחת?
- איך עזרו זמרת ואסיף ללימוד התורה? האם יש לכם עוד רעיונות לעזרה דומה?
- האם גם ילדים בגן יכולים ללמוד תורה? מה ילדים יכולים ללמוד מתוך התורה? (סיפורי תורה ופרשת שבוע, חזרה על פסוקים, סיפורי צדיקים)

הצעות ללימוד ולפעילות

- נושא אהבת תורה.
- התורה משמיים.
- מעלת לימוד התורה.
- נזמין סופר סת"ם לגן.
- נבקר בבית כנסת ונראה את ספרי התורה שבהיכל.
- נזמין רב לגן שיעביר שיעור תורה.
- נתכנן את הזמן כך שנוכל לקיים סיום פרשה או סיום חומש. נחגוג עם ההורים מסיבה מכובדת לכבודה של תורה.

אסיף וזמרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

ביעור פירות שביעית:

.....

באחד הימים קרה משהו מוזר ברחבת בית הכנסת. בסוף התפילה הגיע אפרים עם ארגז מיץ ענבים של אוצר בית דין וקרא: "באתי לקיים מצוות ביעור פירות שביעית. כל אחד יכול לקחת בקבוקים מהארגז".

אבא הסביר שמצוות ביעור פירות שביעית חלה כאשר כל הפירות נקטפו מהעץ, ומאחר שבכרם תמו הענבים יש מצווה להפקיר, כלומר להוציא מהבית את מיץ הענבים שנעשה מפירות שביעית.

אסיף וזמרת התבוננו בנעשה. רוב האנשים הודו לאפרים ואמרו שאין להם צורך במיץ ענבים. היו כמה אחדים שלקחו בקבוקים, אבל עדיין נותרו בקבוקים רבים בארגז.

כעבור זמן אמר אפרים: "אני רואה שנשארו בקבוקים שלא זכו בהם האנשים, אז אני אזכה מההפקר", ולקח את הארגז ושב לביתו.

"איזו מצווה מיוחדת" אמר אחד המתפללים. "התורה לא רוצה שאנשים יחשבו שבגלל שפירות שביעית הם הפקר אז מותר לקחת עוד ועוד, לכן היא מצווה להפקיר את הפירות גם מהבית ברגע שאין עוד פירות במטעים".

.....

הצעות ללימוד ופעילות

- הסתפקות במועט. לקחת רק מה שאני צריך.
- לאכול לפי הבטן ולא לפי העיניים. בעיקר כשמדובר בממתקים.
- להתחשב באחרים. לקחת לעצמי ולהשאיר לאחרים.

יחידה 6 - קדושת שביעית

מאז חורבן הבית והעדר הטהרה מישראל נעדרו גם מרבית הקדושות, תרומות, טהרות וקורבנות. המפגש עם פירות שביעית הוא מפגש נדיר שלנו עם מאכלים שיש בהם קדושה הלכתית. כיום, כשמרבית הציבור אינו חקלאי, פירות שביעית הם לא פעם הנוכחות היחידה של מצוות השמיטה בחיי רבים. ביחידה זו נייקר בעיני ילדי הגן את פירות השביעית.

מטרות

- הילדים ייפגשו עם המושג 'קדושה'
- הילדים יפנימו את הערך הנעלה שבאכילת פירות שביעית.

סיפור

פרק 6 - פרות קדושים

לגננת: נספר בקצרה מה שסופר עד כה - אסיף וזמרת ראו את סבא וכל חבריו החקלאים לומדים תורה בפרדס, הם סייעו להם והביאו כיבוד ולמדו על מעלת שנת השמיטה שבה יש לעובדי האדמה פנאי לעסוק בתורה.

המכונית האדמה של אמא עצרה בחניה ליד הבית של סבא וסבתא. יצאנו עם סבא וסבתא לחצר, בידינו התיקים ובידיהם ארגז תפוזים.

"תראו, מישהו יושב על יד אמא" קראתי.

"הוא לבוש במדים" קראה זמרת. "אבא!" קראנו יחד ורצנו אליה לקבל חבוק.

"איזו הפתעה נהדרת" שמחה סבתא ושידלה את אבא ואמא להכניס לבקור קצר.

אבא אמר שיש לו חפשה קצרה והוא רוצה להיות כמה שיותר בבית עם אמא והילדים. אמרנו תודה ושלום ולהתראות, ואבא הכניס את ארגז התפוזים לתא המטען. עוד חבוק ועוד תודה, והופ - אנחנו בדרך הביתה.

אחרי כמה דקות הטלפון של אבא צלצל. שמעתי את קולו של סבא בוקע מהדבורית. "שכחתי להזכיר ולהזהיר. הפרות שבארגז קדושים בקדשות שביעית! אסיף וזמרת כבר יסבירו לכם במקרה ששכחתם... חה חה חה".

אבא סים את השיחה ופנה אלינו. "פרות קדושים? אני מכרח לקבל הסבר".

אבל לפני שפתחתי את הפה כדי לענות ולהסביר את כל מה שלמדתי מסבא וסבתא - שבשנת השמטה הפרות של ה' ולכן הם קדושים, ושצריך לשמור שלא ישחתו, אמא שאלה: "מה זה בכלל קדוש?"

זמרת הסתכלה עלי ואני עליה. איך נסביר לאמא מה זה קדוש, כשאנחנו לא בדיוק יודעים?

"תנו לי דגמאות לדברים קדושים" נסה אבא לעזור.

"הַשֵּׁבֶת הִיא קְדוּשָׁה" אָמְרָה זְמֵרַת.
 "גַּם סֵפֶר תּוֹרָה הוּא קְדוּשׁ, וְגַם בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ" הוֹסֵפְתִי.
 "אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא קְדוּשָׁה" אָמְרָה זְמֵרַת.
 "וְיֵאל תִּשְׁכַּחוּ שֶׁה' הוּא קְדוּשׁ" אָמַר אַבְא.
 "אִז מָה זֶה קְדוּשׁ?" שְׁאַלָה שׁוּב אִמָּא.
 "קְדוּשׁ זֶה מִיְחָד" אָמְרַתִּי.
 "קְדוּשׁ זֶה לֹא כְמוֹ כָּל הַשָּׂאָר. יֵשׁ הַבְּדִיל בֵּין הַדְּבָרִים הַקְּדוּשִׁים
 לַדְּבָרִים הַרְגִילִים", אָמְרָה זְמֵרַת.
 "וַיִּמֵּי קוֹבֵעַ מָה קְדוּשׁ וַיִּמָּה לֹא?" שְׁאַלָה אִמָּא.
 שׁוּב הִבְטַנּוּ זֶה בְּזֶה. מִי? וְאִז פְּתֹאֹם יִדְעֵתִי אֶת הַתְּשׁוּבָה, אֲבָל לֹא
 הִיִּתִי בְטוֹחַ.
 מְזַל שְׁאֵבֵא הַסְּבִיר: "ה' קוֹבֵעַ. הוּא הַבְּדִיל אֶת הַשֵּׁבֶת מִשָּׂאָר הַיָּמִים
 וְלָכֵן הִיא קְדוּשָׁה. הוּא הַבְּדִיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים, וְלָכֵן
 אֲנַחְנוּ עִם קְדוּשׁ. גַּם אֶת הָאֶרֶץ שְׁלָנוּ הוּא בָּחַר מִכָּל הָאֲרָצוֹת, וְלָכֵן
 הָאֶרֶץ קְדוּשָׁה. וְאֶת שְׁנַת הַשְּׂמִטָּה הַבְּדִיל מִשָּׂאָר הַשָּׁנִים - וְלָכֵן יֵשׁ
 קְדוּשָׁה בַּפְּרוֹת שֶׁל שְׁנַת הַשְּׂמִיטָה".
 וְאִמָּא אָמְרָה: "יֵשׁ עוֹד דְּבָרִים קְדוּשִׁים, כְּמוֹ לְמִשְׁלַח הַחֹלֶה
 שְׂמִפְרִישִׁים לַכֹּהֵן בְּזִמְנֵן שְׁבִית הַמְּקֻדָּשׁ הָיָה קָיָם".
 "אָה... אִז בְּגִלְלָה זֶה כְּשֶׁאֵת מִפְרִישָׁה חֹלֶה אֶת עוֹטָפֶת אֶת הַבָּצֵק
 בְּשֵׁתֵי שְׁקִיּוֹת, כִּי שְׂאָף אֶחָד לֹא יִתְבַּלְבֵּל וַיֹּאכֵל מִהַתְרוּמָה?"
 שְׁאַלָה זְמֵרַת.
 אִמָּא הִעִיפָה מִבֶּט בַּמְרָאָה הַקְּדָמִית וְחִיָּכָה. זֶה הָיָה סִימֵן שֶׁזְמֵרַת
 צָדְקָה.
 "כְּשֶׁבִית הַמְּקֻדָּשׁ הָיָה קָיָם, הַכֹּהֵן קִבֵּל תְּרוּמָה גַּם מִהַפְּרוֹת. הַתְּרוּמָה

הִיְתָה קֹדֶשׁ וְאָסוּר הָיָה לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה פֶּרֶט לְכַהֵן" הוֹסִיף אַבְיָא.
 "בְּשֵׁנֵת הַשְּׂמֵטָה הַפְּרוֹת קְדוּשִׁים וּלְכֻלָּם מִתָּר וְאֶפְלוּ מִצֹּוֹה לֶאֱכֹל!"
 קָרָאתִי בְּהִתְפַּעְלוֹת.

"בְּדִיוֹק", הָיָה נִדְמָה לִי שֶׁאַבְיָא שָׂמַח עַל דְּבָרֵי. "רְאֵה אֵיזוֹ שָׁנָה
 נִהְדָּרְתִּי, שָׁנָה שְׂפָה כָּל עַם יִשְׂרָאֵל יָכוֹל לֶאֱכֹל קֹדֶשׁ".

כְּשֶׁהִגַּעְנוּ הַבֵּיתָה עֲזַרְתִּי לְאַבְיָא לְהַעֲלוֹת אֶת הָאֲרָגָז לְבֵית שְׁלֹנִי
 בְּקוֹמָה הַרְבִּיעִית. הַתְּפוּזִים הַקְּדוּשִׁים נִרְאוּ לִי חֲשׁוּבִים יוֹתֵר אֶפְלוּ
 מִמְּטַבְּעוֹת זָהָב. עֲכָשׁוּ מִמֶּשׁ רְצִיתִי לֶאֱכֹל תְּפוּז קֹדֶשׁ.

וַיְמָה עֲשִׂיתִי עִם כָּל הַקְּלָפוֹת וְהַגְּרַעֲנִים?

אַתֶּם בְּטוּיַח כָּבָר יוֹדְעִים!

הצעות לשיח

- מה זה קדוש?
- אילו דברים קדושים אתם מכירים?
- אסיף אומר: "התפוזים הקדושים נראו לי חשובים יותר אפילו ממטבעות זהב. עכשיו ממש רציתי לאכול תפוז קדוש". מה אסיף מרגיש? מדוע התפוז נראה לו חשוב יותר ממטבע זהב? הצעות ללימוד ופעילות
- תרומה במקדש - נלמד מהי תרומה (מאכלים הבאים מהצומח, שניתנים לכהן כחלק ממתנות כהונה ונאכלים בטהרה), נדגיש את המיוחד שבפירות שביעית: פירות

- שחלה עליהם קדושה וכולם יכולים לאכול.
- נעסוק בקדושות שונות - קדושת הזמן (שבת ומועדים), קדושת המקום, קדושת עם ישראל, שבת קודש.
  - קדושת השבת, קידוש על היין, לימוד תורה, תהלים לילדים בשבת, עונג שבת.
  - השמחה בשבת - נלמד זמירות שבת. מאכלי השבת - נכין עם הילדים עוגה/חלות לכבוד שבת.
  - נכין חוברת מתכונים לשבת - נכתוב בה מתכונים שכל ילד יביא מהבית ונוסיף תמונות של הילדים. שבת מנוחה - משחק 'עבודה'-מנוחה' - כשהגנת אומרת מנוחה יושבים ובמילה עבודה נעים בגן.
  - נקיים קבלת שבת חגיגית שבה כולם אבות ואימהות של שבת.
  - נלמד יחד דבר תורה לשולחן שבת.
  - קדושת ארץ ישראל - נכיר מקומות בארץ. נציג את מפת ארץ ישראל ונסמן מקומות יישוב מוכרים, מקומות שסבא וסבתא גרים בהם. נרחיב על הארץ המובטחת, ארץ שה' נתן רק לעם ישראל, ארץ שה' תמיד צופה עליה ("ארץ אשר תמיד עיני ה' אלוקיך בה"), ה' משגיח במיוחד על עם ישראל בארץ ישראל. נלמד שירי ארץ ישראל.
  - נספר על נבואה והשראת שכינה בארץ ישראל.
  - ייחודו של עם ישראל - עם קדוש, הבטחת ה' לאברהם, הברית של ה' עם עם ישראל, תפקידו של עם ישראל.
  - נשמה קדושה - בכל יהודי יש נשמה קדושה, בזכות הנשמה

• אנחנו קרובים לה', כשיהודי קרוב לה' הוא מרגיש שמחה גדולה. נלמד מתוך כך על אהבת ישראל. נכין מתנות מהגן לקהילה, למשל שלט 'תודה' לשומר/מאבטח, פרחים לוותיקי הקהילה.

אסיף וזמרת לומדים הלכות שבת (הארץ)

יום אחד הגיע לביתם של אסיף וזמרת שריף השכן. שריף אינו יהודי. הוא דרוזי ומתגורר בשכונה, וכולם מזמינים אותו לשפץ ולתקן דברים מקולקלים. בכל פעם ששריף מגיע, אסיף וזמרת מגישים לו מים קרים לפני שהוא מתחיל לעבוד ומים קרים כשהוא מסיים את העבודה. שריף מלטף את ראשם ומודה להם בחיוך.

"אולי היום ניתן לשריף מיץ תפוזים מהפרדס של סבא" אמר אסיף לאימא.

אימא הסבירה שבגלל שפירות שביעית הם פירות קדושים אסור למי שאינו יהודי לאכול מהם. ואפילו לאדם נחמד כמו שריף. רק עם ישראל, שהוא עם קדוש, יכול לאכול מפירות ארץ ישראל הקדושים בקדושת שביעית.

הצעות ללימוד ופעילות

- נלמד את ברכת התורה: "בְּרוּךְ... אֲשֶׁר בָּחַר-בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ. בְּרוּךְ אַתָּה ה' נוֹתֵן הַתּוֹרָה."
- ה' בחר בעם ישראל ונתן לנו את התורה. יש לנו זכות להיות עם נבחר וחובה לקיים את מצוות ה'.
- נלמד את השיר / נצפה בריקוד אשר בחר בנו.

